

Sociologie pro SPP/SPR

4. Přežití ve společnosti I.: symbolická komunikace

Povinná literatura:

Jandourek, J. Úvod do sociologie. Praha: Portál, s.175-86

Keller, J. 1995. Úvod do sociologie. Praha: Slon, s.36-54
(symbolická komunikace).

Winkler, J. 2000. Ekonomika s společností. Brno: ESF MU
(pouze text od: jazyk jako komunikační systém),
dostupné v elektronické podobě v IS MU. (12s.)

Probíraná témata:

- Základní problémy přežití řešené každou společností
 - Klíčové prvky kultury a role komunikace
 - Význam symbolická komunikace
 - Vymezení a význam jazyka
- Obsah symbolické komunikace a význam verbálních a neverbálních symbolů
- Vztah mezi symbolickou komunikací, interakcí a řečí
 - Významová struktura symbolické komunikace a fáze komunikačního aktu?
 - Důsledky komunikace?

Jaké jsou základní problémy, které musí řešit každá společnost, aby přežila?

- biologické přežití člověka (reprodukce kultury)
- legitimace sociálních nerovností
- orientace ve světě (výklady světa obsahující řád)
- kulturní reprodukce společnosti (kontrola a socializace)

Jaké jsou klíčové prvky kultury, které člověku umožňují přežít?

- **Komunikace pomocí jazyka**
- **Institucionalizace jednání**
- **Organizace jednání**

Jaký má symbolická komunikace význam? (funkce komunikace)

- **organizovat mentální procesy** (orientace v prostoru, nalezení řádu)
- **rozvíjet mentální procesy** (žití ve světě abstrakcí)
- **získávat informace** (o prostorově a časově vzdálených věcech a událostech)
- ~~**koordinovat každodenní aktivity** (kolektivní akce)~~
- **oživit minulé zkušenosti** (plánování budoucích aktivit)

Co je to jazyk a jak jej lze vymezit?

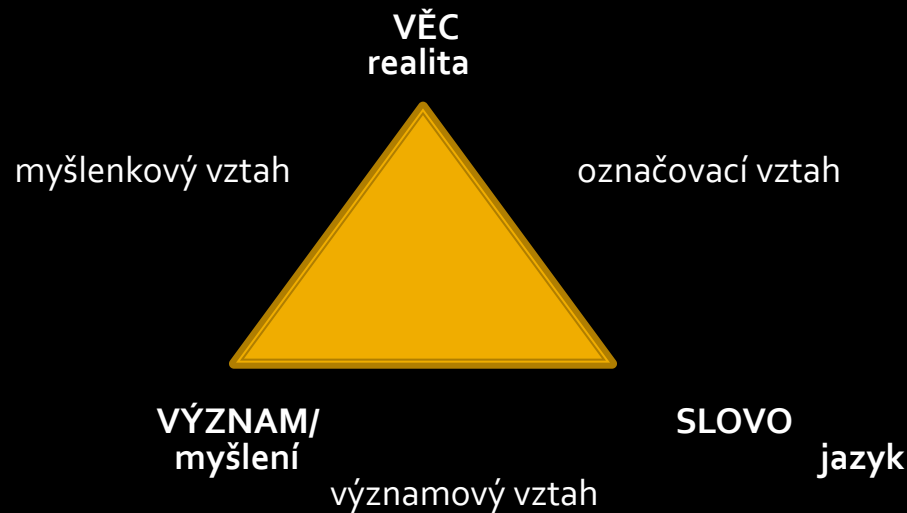
- síť významů - jazykové struktury, pravidla kultury **DETERMINUJÍCÍ** lidské vnímání, myšlení a jednání
- soustava symbolů k nějakému **VNĚJŠÍMU** sdělování (např. písmena, státní vlajky apod.)
- systém slovních vyjádření ke strukturaci vlastních **VNITŘNÍCH** myšlenek

Co je obsahem symbolické komunikace?

- **znaky a symboly**
- **verbální a neverbální komunikace**
- **druhy neverbálních symbolů (ikony a gesta)**

Jaký je význam verbálních a neverbálních symbolů?

1. verbálními symboly jsou sdělovány LIDSKÉ MYŠLENKY

- věc různými lidmi vnímána odlišně
- mezi věcí a slovem neexistuje kauzální vztah (dohoda lidí)
- stejná věc vyjádřitelná různými slovy s odlišným významem

2. řeč těla vyjadřuje NEVĚDOMÉ EMOCE A POCITY

- v počátcích zkoumání omyl o biologické determinaci gest a mimických výrazů
- odlišnost gest souhlasu a nesouhlasu mezi kulturami
- Sapir-Whorfova hypotéza = každá komunita interpretuje okolní svět odlišně = lidé žijí v odlišných světech

Jaký je vztah mezi symbolickou komunikací, interakcí a řečí?

- provázanost komunikace a interakce
- každý řečový akt má OBSAH (co sdělujeme) a SOCIÁLNÍ PŮSOBNOST (smysl sdělení)
- sociálním působením symbolické komunikace je vytvářen sociální svět

Jaká je významová struktura symbolické komunikace a jaké rozlišujeme fáze komunikačního aktu?

Vícevrstevný a strukturovaný obsah sdělení:

1. motiv komunikace pro mluvčího
2. subjektivního významu sdělení pro mluvčího
3. objektivního významu sdělovaných slov
4. subjektivní smysl sdělení pro příjemce
5. důsledek komunikace na příjemcovu chování

Fáze komunikace:

1. zvažování způsobu prezentace záměru mluvčím (sociální situace – sebepojetí – přání a postoje)
2. kódování obsahu sdělení mluvčím
3. přijetí sdělení příjemcem
4. přeměna rolí

Jaké jsou důsledky komunikace?

- posiluje interpersonální jednání x lidi od sebe navzájem izoluje
- intervenuje do sociálního styku změnou toho, co zdánlivě jenom přenáší
- vytrácení vzájemnosti z lidské komunikace díky cestování světa a zůstávání lidí na místě (Bauman 2004)